

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Conclusionis probationes aliæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

ribus sententia jam est prima parte quæstione prima articulo decimo, vno eodemque loco plures literalis sensus ab spiritu sancto intentos posse contineri, & si unus literalis sensus esse admittatur alter à genuino, etiam literæ sensu eo præcisè, non excluditur, nisi ab ita vnum illum admittentibus Patribus, & interpretibus expresse reiiciatur, & impugnetur: quocirca solutio ad hunc textum infirmum ab aliquibus tentata inanis est: scilicet illud. *In principio*, non initium, seu principium creatæ durationis, & temporis ibi significare, sed causalitatem, & primi agentis, seu causæ primæ rerum: vt tantumdem valeat, atque *in filio creauit Pater calum, & terram*, vt exponunt Origenes, hom. in Genes. Hieron. quæstionib. in Genes. Ambros. 1. exhamen. cap. 4. August. 11. confess. cap. 9. & lib. 11. cap. 19. 20. & 28. Lunil. Eucher. Beda iuxta illud ad ephes. 1. *in ipso creata sunt omnia*: cum iidem Patres de principio temporis, & durationis creaturarum ad litteram etiam dici doceant, simul: quod satis nostræ probationi est, vt conclusionem nostram euincat, & quidem litteralem hunc nostrum sensum, alijs etiam quibusvis admittis, excludi non posse ex scriptura ostenditur. Inde enim constat, & primam diem creationis rerum capisse (atque alios vsque ad hominis creationem) & initium ab scriptura numerari, ac proinde cæli, & terræ creationem principium temporis, seu durationis creatæ verbis illis *in principio* ab scriptura aperte designari: ex quo per successionem motus tempus decurreret diebus, noctibusque constans, quæ vespere, & mane vocibus significemus: tamen quomodo successus hic motus vocibus lucis, seu diei, & mane significatur, & tenebrarum, seu vespere, & noctis significatur tribus diebus primis, ante quantum, quo firmamento die secunda producta, alia omnia, ac nominatim sol, & luna ei affixa sunt eueniret? scripturarijs, ac Patribus his sit: de qua tam ipsi, quam Molina d. 7. de opere sex dierum Soar & alij, qui de eo opere disputant, dies vero alij per vespere, & mane cognitionis rerum creaturarum perfectionis, elatiorisque, & obscurioris, & imperfectioris bene quidem, & subtiliter ab Angustino exogitari sunt: per metaphoram autem, & allegoriam, non vero ad litteralem sensum, vt minus veræ nonnulli contendunt.

6 Enatio secunda aduersariorum, & sane minus literæ textus repugnans, est, illud, *in principio* initium temporis & durationis creatæ (vt hætenus monstratum est) literalis sensu demonstrare; non tamen vniuersum sumptæ, & prout omnem creatam durationem complectitur, sed solum speciem temporis nostri: quod dubio procul cæli Empyrej, & terræ creatione caput, & vnde à nobis (quibus Moses temporis, dierumque initium & supputationem tradebat) dies anni, ac secula numerantur, & quibus duratio creatæ Angelica, (& si anterior tempore nostro fuerit) ex vi esse non poterat. Certe ex textu hoc, & eius capitis contextu toto præcisè non ita facile reiici potest, ni alia adessent scripturæ, & conciliorum testimonia, quibus de omni creatæ durationis initio illud *in principio* eo loci intelligi ostenderetur, atque ex alijs id ipsum deduceretur efficaciter. Primum testimonium extat Proverbior. 8. vbi æterna sapientia, vel formalis, vel genita, seu obiectiua, & exemplaris omnium imago Dei filius, & verbum de se ait. *Dominus possedit me in initio viarum suarum* (in ipso enim condita sunt vniuersa, vt statim ex Paulo referam) *antequam, quidquam faceret à principio*: scilicet à principio, in quo Cælum & terram creasse Deus dicitur Genes. 1. & is locus supponit, ante quod æternitas sola præcessit: ergo cum nihil factum à Deo, nisi ab eo, siue ex eo principio, hoc loco asseratur, anterior ad illud principium Angelorum existentia, creatio, & Duratio creatæ non fuisse expresse asseritur & illud *in principio* in quo Genes. 1. Cælum, & terram creasse Deus dicitur principium, non solum temporis nostri, sed creatæ omni durationis significat. Confirmatur vrgentius adhuc & clarius: vt enim se ab æterno, & ante omnem creatam durationem Dei sapientiam, seu verbum esse, & ex æternitate, quæ omnem creatam

Christoph. de Origene, de Deo vno. Tomus II.

durationem antecessit, explicatius ostenderet, illico, & continenter subiungit: *ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antiquam terram fieret, nondum erant abyssi; & ego jam concepta eram*. Si autem cæli, & terræ creatio durationis omni creatæ, quæ absolute fuit, principium, non esset, sed creatæ Angelorum duratio fuisset anterior. Male æternitatem suam Dei sapientia, aut verbum probaret, explicaretur, ex eo, quod esset antequam terra conderetur, & temporis nostri initium poneretur: siquidem & Angelorum creatæ duratio initio temporis nostri iuxta aduersarios præcedens æterna per ipsos non est. Secundum testimonium illud primi Genes. confirmans sit exodi 20. *sex diebus fecit Deus calum, & terram; mare, & omnia, quæ in eis sunt*; ergo & Angeli, qui sunt in cælo, & tunc temporis soli erant, intra sex illorum dierum spatium, nec antequam ultra creati ab scriptura asseruntur: ac subinde principium sex illorum dierum non solum creationis & durationis temporis nostri, & rerum corporalium, sed & creationis, & durationis spiritualium, & durationis creatæ cunctæ principium est, atque ab scriptura dicitur. Id ipsum continetur verbis illis Pauli ad Coloss. 1. *in ipso* (filio Christo) *condita sunt vniuersa, in calum, & in terra visibilia* (quæ in terra & inuisibilia (quæ in cælis) siue throni, siue dominationes siue principatus, siue Potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt: hi autem omnes Angelici chori in cælis nondum existentibus conditi, creatique, vt hoc loco dicitur, minime potuerunt; ergo neque ante eorum creationem, & durationem.

CERTAMEN II.

Conclusionis probationes alie.

1. **P**ostremum testimonium sit ex Eccles. 18. *qui vixit in æternum creauit omnia simul*; ergo non Angelos duratione aliqua anteriori. Huius testimonij, & illationis solutionem nobis etiam, & omnibus incumbere aduersarij respondent: cum ex Genesi, & fide constet, non omnia, neque omnium rerum genera, & species simul instantaneæ, imo, nec primo creationis die, sed quinque reliquis diebus temporis successu fuisse producta: quare eo rigore, nec simul accipi eo loci potuit, nec illatio facta legitime deduci; sed sensibus alijs illud simul accipi debet ex quo illatio non currat. Cæterum, si creandi vox, quæ Ecclesiasticus vixit, attendatur, rigida acceptione vocis simul, pro eadem, & instantanea duratione, illatione facta nos minime tangi apertum est: etenim, quæ creatæ proprie sunt, nec aliquid supposuerunt productum antequam, ex quo producerentur, & fierent primo die & principio temporis creatæ omnia sunt: cælum scilicet, terra & Angeli; vt contendimus; reliqua vero vltius quinque diebus succedentibus producta, non quidem proprie creatæ, sededucta, ex cælo, & terra præsuppositis, & antequam creatis fuere, quare, & in quæ illud simul, & interesse, & cum cælo, & terra comparatis, de creatis solummodo dictum, non cadit, vt nos etiam proinde cum illo successionem productionis eorum componere debeamus: quamquam, & de his omnibus intellectum reuera vt facilis est pro nobis solutio Magni Gregorij (& quæ nequeat aduersarij inferuire) 32. Moral. c. 94. *his verbis cum simul, calum, & terra describitur, simul factum quidquid de terra produciatur indicatur. Propterea ergo dicitur fecisse Deus omnia simul, quia omnia, quæ deinde facta sunt ex his duobus facta sunt*, quam interpretationem approbat S. Th. 9. 74. 2. 2. ad 2. & Angelorum quinque ex cælo, neque ex terra facti sunt, non quadrat creationi.

2. Sed inquit illud simul in scriptura sepe, non significare instantaneam physicæ rerum, coniunctionem, & productionem, sed moraliter, quia inter vnam, & aliam, eiusque productionem per breue solum tempus intercessit, quod in moralibus æstimat hominibus pro nihilo reputatur.

reputatur sic gen. 2. *Ha sunt generationes cali. & terra quando creata sunt, in die, quo fecit Deus calum, & terram:* cum tamen plerumque generationum, & operum ibi relatorum, quinque sequentibus diebus fuerint peractae & Marci 10. *Ab initio creatura masculum & feminam fecit eos,* scilicet homines qui non initio Physico creaturae, & creationis, nec totis quinque creationis diebus, sed die sexto sequente fuere producti & Ioan. 8. *Diabolus fuisse homicida ab initio,* dicitur: quatenus, & si non paucis absolute post primam totam rerum creationem annis malignum Cayn, ad fratricidium Abelis impulerit, ac instigavit, relate tamen, ad tam multos annos tum, cum id dicebatur, decursos pauci morali, & communi estimatione reputantur: quare, etsi anterior mundi creatione, non solum vno die, vel anno, sed annis aliquot Angelorum creatio foret, iuxta eam scripturam plurimum simul cum eo creatus mundus recte diceretur. Secundo aiunt simul in scriptura, siue aequae significare. Psalm. 13. *Omnes declinantur, simul inuiles facti sunt & 48. Simul insipientes, & stulti peribunt,* & vox Graeca κοινῇ, quam vulgata simul, vertit, id videtur significare. Tertiū aiunt illud simul non in externa rerum creatione in se, sed in Dei sapientia intelligi posse cum Ruperto 2. in gen. cap. 28. His tamen omnibus interpretationibus sensibusque eius loci, & aliorum quibus confirmantur sine examine rigido admissis nullo eorum rigidissimis & propriissimis simulaneae creationis proprietate rerum creatarum ratione materit, in instanti, & principio physico temporis excluditur: quo, ubi nil aduersum inuenitur expresse scripturae, vel ex ipsa deductis fidei dogmatibus, intelligenda ea vox est; dum rigore Scholastico, & interpretatio litterali agitur: & si autem aequae omnes sensus eius vocis, & textus sint, nec vnus alterum excludens, is sane negari à Theologis nequit, quo definitio Ecclesiae illum locum acceperit, eiusque sententiam nos docuerit quod praestitum, tam in hoc loco, quam reliquis haecenus adductis iam ostendimus.

3. Mitto illud gen. 2. *& requieuit Dominus die septimo ab universo opere, quod pararat.* Tameñ videam Augustinum 11. de ciuit. cap. 9. inde conclusionem hanc suam, & nostram confirmasse. Neque enim ex eo, quod septimo die ab omni opere requieuerit sit ut nihil ante sex illos effecerit, siue omnia, quae fecit intra sex illos dies fecisse; sed nihil deinceps ab ipso, peculiariter, absque creati agentis interventione fecisse, ut ab eiusmodi operatione cessaret, & quiesceret. illud etiam testimonium ex 1. ad Hebr. *Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi:* quo in hanc conclusionem inductus Theodoretus fuit, nihil probare ostendimus cert. 1. num. 2. quia spirituum missio in ministerium, idem, quod eorum creatio non est, quod missio, non substantiae caelestium spirituum sit, sed ministerij, & ex qua non substantiam habeant, sed Angelorum nomenclaturam. Deinde: cum ministerium, in quod missi, eo loco spiritus illi dicuntur, & vnde, administratorij, missi, seu Angeli nuncupantur, sit ministerium erga homines exercendum, (ut constat, ex continuo ibi, subnexis, *propter eos, qui hereditatem capiunt salutis*) ductum inde Theodoretum argumentum sexta die simul cum homine, ut summum, vel paulo post, non autem paulo ante, nedum in instanti creationis, primo, atque instantaneo, simul cum caelo, & terra Angelos creatos esse probaret, siquid probaret.

4. Probaturs vltimus conclusio, ex aliis scripturae locis, adiutis alia Patrum communi sententia naturali ratione satis congrua; quia Angeli, simul ac peccauerunt, fuere in infernum detructi siue in inferiorem caelorum, ac stricte inferni flammis addicti iuxta Math. 25. *ita maledicti in ignem aeternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius & 2. Petri 1. Angelis peccantibus non peperit Deus, sed rudentibus inferni tradidit cruciandos.* Siue, sicut Iudas, sua Ep. canonica in iudicium magni Dei vinculis aeternis reservati, id quod statim, ac peccauerunt effectum fuisse Patres docent Chrysost. hom. 5. de verb. Isai. post med. hom. 15. in Ioan. sub fin. Nazianzen. orat. 30. in sancta lumina sub init. Augustin. in Psalm. 103. ad id *Draco iste,*

Isidor. 1. de summ. bono, cap. 11. sententia 7. ergo infernus eiusque ignis & vincula cum Angeli peccauerunt, existerat, ac proinde terra, in qua infernus est, & Angeli, & si non in primo instanti siue creationis, prociis tamen interiectis instantibus, & morulis, ut creati sunt, peccauerunt, ut cum Isidoro praenotat. & Beda qu. 9. separatarum citata, & aliis communis sententia fert probauimusque d. 3. de statu vitz Angelorum, eiusque termino disputantes: quia, cum peccationis longe ingenij ad deliberandum, & considerandum, atque ad eligendum promptioris, expeditiorisque voluntatis, quam homines viatores Angeli, etiam infirmi, sint, breuissimo, ex paucis morulis constituto tempore egerunt, ut deliberarent, & eligerent, obdicerentque, vel transgredierentur: neque amplius spiritum eis ad consultationem, & electionem ex natura rei concedi oportebat: cum ergo statim, ac peccatum in ignem, & infernum iam à Deo paratum fuerit proiecti pauculisque durationis morulis, à sui creationis ante peccatum morulis totidem parati durationis simul fuerint creati: siquidem eas solum morulas, & instantia temporis, status vitz Angelorum ex natura rei exigebat, vtriusque absque fundamento à ratione anteriora alia designarentur. A ratione inquam: auctoritate enim Nazianzeni, & Damasceni addi potest alia possunt, quibus antea absolute mundo visibili, & corporeo intellectus mundi celestium spirituum conditus esset, quod si Patres voluissent, ut et eorum verbis claret cert. 3.

5. Simile argumentum pro eadem conclusione, et scriptura, & Patribus formati potest, etiam, ut videmus, statim fere, ac creati sunt Mali Angeli peccauerunt, ac mox sunt in infernum proiecti, Proiecti autem sunt à caelo: ergo erant in caelo, cum peccauerunt: ergo & simul, ut minimum, cum caelo creati. Prima consequentia patet, quia ex loco in quo non erant, cum peccauerunt, turbati in infernum non poterant. Secunda consequentia est legitima, quia, si statim fere, ac creati sunt peccauerunt pauculorum illorum instantium, seu morulorum deliberationi, & electioni necessitatum, subiecto à creatione ad ipsorum peccatum initium fuit, ubi peccauerunt, nempe in caelo creati sunt: vtriusque argumentum, satis superque confirmabitur quo, loquimur, ubi ex Isai. Ezechiele, Luca, & Apocalypsa Angelos in caelo creatos & caeloque ob peccatum ad inferos precipites ostendimus. Aliam rationem, Soanen, & alij producant; quod scilicet, tot, tamque perfectas substantias spirituales totales specie, & numero directas cum tot corporeis mundi materialis, & visibilibus simul semelque à Deo producti, nullis ab ipsarum creatione durationis inducijs expectatis ad corporalem creationem maximo opere Dei omnipotentiam, nec rerum productione lassatum, fatigabilem ostendit, neque amplius Dei gloria, ita productis rebus commemoratur, quam, si successuue Angeli creatione, quae fatigatus Deus, atque omnipotentia exhausta virtus vltimus tempus expectandum esset, ut spiritus, hominis instaret, etumeret, atque ad mundi corporeae creationem prederet. Verum hæc ratio simulaneam omnium creationem à Deo minime probat, sicut neque aliorum omnium, quæ nec simul, nec successuue producti, & quorum omnium, simultanea productione amplius longe Dei, & omnipotentia gloria, & perfectio innotesceret: tamen aliunde probat simultaneam formationem vel plurimum etiam, quæ Deus potest, creationem congruam facti, piæque ratio, eo discussu credetur.